

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль доходів операційної діяльності підприємств
будівельної галузі (на прикладі ТОВ «СИВАРТ»)»

Виконавець:

студентка ФМОІТ група 42

Василега Ірина Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Реформування системи бухгалтерського обліку за ринкових умов обумовлює зростання вимог до повноти та якості облікового й аналітичного забезпечення процесу управління діяльністю суб'єктів бізнесу. При цьому важливого значення набувають питання щодо організаційно-методичних аспектів обліку доходів від операційної діяльності. Функціонування будь-якого суб'єкта господарювання можливе лише за наявності об'єктивної й достовірної інформації про фактичні результати його діяльності. Підвищення результативності діяльності будівельних підприємств можна досягти, насамперед, завдяки достовірному формуванню облікової інформації про отримані доходи від виконання будівельних контрактів, яка, у свою чергу, є базою для проведення контролю та здійснення аналізу, виявлення слабких місць у діяльності підприємств, а на цій основі приймати об'єктивні управлінські рішення та обґрунтовувати напрями зростання обсягів реалізації будівельних робіт та підвищення ефективності виробничої діяльності. Тому, питання ведення бухгалтерського обліку операційних доходів підприємств будівельної галузі, їх формування та відображення у фінансовій звітності є досить актуальними та досліджуються як науковцями, так і практиками.

Окремі питання теорії та методики бухгалтерського обліку і контролю доходів операційної діяльності суб'єктів національної економіки, зокрема, і підприємств будівельної галузі знайшли відображення у працях науковців, таких як Аверкин Я. Ф., Гумега В.В., Вороніна В.Л., Добрунік Т.П., Дуда Т.Т., Зюкова М.М., Кубіній Н.Ю., Макаренко А.П., Мулик Т.О., Мулик Я.І., Осмятченко В., Павелко О.В. Подолянчук О.А., Пославська Л.І., Рубцова О.С., Тирінов А., Цилюрик Г.І., Часовникова Ю., Чернікова І.Б., та ін.

Однак ряд проблем, пов'язаних із відображенням у бухгалтерському обліку доходів від виконання будівельних контрактів та їх оцінкою вимагають подальшого дослідження з урахуванням галузевих особливостей ведення бухгалтерського обліку у будівництві.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження та обґрунтування теоретико-практичних аспектів організації обліку і контролю доходів від операційної діяльності та визначення напрямів їх удосконалення.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних **завдань**:

- визначити сутність та навести класифікацію доходів в обліковій системі підприємств будівельної галузі;
- вивчити нормативно-правове регулювання процесу формування доходів будівельних підприємств;
- навести особливості визнання доходу за будівельними контрактами;
- провести організаційно-економічну характеристику діяльності та організації облікового процесу на підприємстві ТОВ «СИВАРТ»;

- дослідити документальне оформлення операцій з формування доходу від реалізації будівельних робіт;
- вивчити діючу практику відображення в обліку доходів операційної діяльності будівельного підприємства;
- провести аналіз формування доходів від здійснення будівельно-монтажних робіт та економічного розвитку ТОВ «СИВАРТ»;
- дослідити організаційно-практичні аспекти здійснення контролю формування операційних доходів;
- обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю формування доходів за будівельними контрактами.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і контролю доходів від операційної діяльності підприємств будівельної галузі.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти обліку і контролю доходів від операційної діяльності підприємств будівельної галузі.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та завдань були використані такі методи дослідження: загальнонаукові методи, засновані на системному підході щодо розкриття питань теорії, методики й організації обліку і контролю доходів від операційної діяльності на підприємстві. В процесі написання роботи використовувалися такі методи дослідження, як: абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формулювання висновків при з'ясуванні проблем і напрямків удосконалення обліку і контролю доходів), монографічний (дослідження категорії доходів, особливостей їх формування та відображення в бухгалтерському обліку на підприємствах будівельної галузі), економічні та статистичні методи (при дослідженні динаміки доходів)

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік доходів від операційної діяльності підприємств будівельної галузі, дисертаційні дослідження та наукові праці провідних вчених з проблемки обліку та контролю формування доходів у будівельній галузі, матеріали науково-практичних конференцій, практичні матеріали підприємства ТОВ «СИВАРТ», а саме первинні документи з виконання будівельного контракту, реєстри обліку, фінансова та податкова звітність.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (68 найменувань) та 16 додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 19 рисунків.

Публікація за результатами дослідження. За результатами дослідження опубліковано тези: Василега І.О. Особливості визнання в обліку доходів основної діяльності підприємств будівельної галузі. *Сучасні проблеми розвитку економіки України*: тези доповідей підсумкової студентської конференції ФМОІТ, присвяченої 78-річчю визволення міста Одеси від фашистських загарбників. (Одеса, 14-15 квітня). Одеса. ОНЕУ. 2022. С. 72-73.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні та методичні основи обліку доходів підприємств будівельної галузі» визначено сутність доходів в обліковій системі підприємств будівельної галузі, надано їх класифікацію за видами діяльності, періодом одержання, за видами виробництв з метою формування показників фінансової звітності, наведено групування доходів для цілей управління підприємством, наведено методичні аспекти регулювання організації обліку формування доходів підприємств будівельної галузі, визначено умови визнання доходів та особливості їх відображення у фінансовій звітності відповідно до положень національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, окреслено проблемні аспекти обліку доходів та акцентовано увагу на особливості визнання доходу за будівельними контрактами.

У другому розділі «Організаційно-практичні засади обліку доходів операційної діяльності ТОВ «СІВАРТ»» зазначено основні організаційні аспекти та структуру діяльності підприємства, перелік основних видів виконання будівельно-монтажних робіт, реалізація яких є основою забезпечення формування доходів основної діяльності, проаналізовано складові ресурсного потенціалу ТОВ «СІВАРТ», окреслено загальну організацію обліку та порядок подання фінансової та податкової звітності, розкрито діючу систему обліку формування доходів з виконання будівельно-монтажних робіт, порядок визнання доходу за будівельними контрактами, ведення синтетичного обліку доходів, акцентовано увагу на документальне оформлення операцій з формування доходів при здійсненні будівельно-монтажних робіт

У третьому розділі «Діюча система аналізу та аудиту у теоретико-практичному аспекті та напрями вдосконалення» проведено аналіз динаміки доходів діяльності з виконання будівельно-монтажних робіт, що зумовлюють формування фінансових результатів, аналіз основних показників ефективності фінансово-господарської діяльності, визначено показники фінансової стійкості підприємства та ймовірність банкрутства ТОВ «СІВАРТ», представлено організаційні основи та методичку проведення контролю формування доходів операційної діяльності, запропоновані напрями поліпшення облікового забезпечення систематизації доходів на основі поглиблення аналітичності відображення облікової інформації з метою прийняття управлінських рішень, забезпечення методичної складової основних елементів облікової політики щодо відображення та визнання доходів за будівельними контрактами.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження узагальнено теоретико-методичні аспекти щодо формування доходів операційної діяльності підприємств будівельної галузі та одержані наступні наукові та практичні результати роботи відповідно до поставлених завдань.

1. У результаті вивчення основних наукових підходів щодо визначення доходів будівельних підприємств встановлено, що найбільш сформованим є наступне визначення: дохід – це результат використання накопичених та залучених у господарську діяльність ресурсів, сума вигоди, яка дозволяє оцінити позицію підприємства в існуючих умовах господарювання. Зі стратегічних позицій дохід – це фінансово-економічна платформа, заряд потенціалу формування можливих майбутніх конкурентних переваг. З метою систематизації інформації у будівельних організаціях запропоновано виділяти такі класифікаційні ознаки доходів будівельних підприємств, як вид діяльності; місце виникнення; можливість здійснення контролю; регулярність отримання; період формування; звітний період обліку; ступінь деталізації; вид виконаних робіт і наданих послуг; вид будівель; суб'єкт виконання будівництва; спосіб та характер будівництва

2. Основним документом, що визначає облік господарських операцій на підприємствах будівельної галузі, є НП(С)БО 18 «будівельні контракти». Це Положення визначає порядок формування підрядниками інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, і розкриття цієї інформації у фінансовій звітності. НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» встановлює єдиний підхід до обліку доходів та витрат, що виникають під час виконання коротко- і довготермінових договорів. Порядок відображення доходів будівельних підприємств регламентовано НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»

3. Встановлено, що порядок визнання доходів за будівельними контрактами має особливості, які впливають із загальних галузевих особливостей діяльності підприємств будівельної галузі: 1) визнання суми доходів за кожний окремий обліковий період протягом терміну будівництва; 2) оцінка доходів отриманих у результаті виконання будівельних контрактів. Доходи протягом звітного періоду виконання будівельного контракту визнаються на дату балансу за ступенем завершеності будівельно-монтажних робіт.

4. За результатами вивчення організаційно-економічної діяльності ТОВ «СИВАРТ» встановлено, що основним видом діяльності, що забезпечує отримання доходів підприємства є будівництво трубопроводів та має відповідну Ліцензію для виконання цих робіт. При здійсненні своєї діяльності підприємство використовує виробничі запаси у вигляді будівельних матеріалів та конструкцій для проведення трубопроводів, вартість необоротних активів, в основному це основні засоби у вигляді монтажного обладнання, щорічно збільшується. Що стосується ефективності ведення виробничо-господарської діяльності, то слід зазначити, що підприємство ТОВ «СИВАРТ» працює

безбитково, хоча сума отриманого прибутку є досить незначною.

5. Загальна організація ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і податкової звітності ТОВ «СИВАРТ» здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», Податкового Кодексу України, концептуальною основою ведення бухгалтерського обліку на підприємстві є Національні Положення (стандарти). Облік на підприємстві повністю автоматизований. Бухгалтери використовують програму 1С:Підприємство 8.2., за допомогою якої здійснюється облік поставок будівельних матеріалів, облік виробництва, облік коштів, облік податків, розрахунок заробітної плати, формуються облікові реєстри та регламентована фінансова звітність.

6. При вивченні існуючого стану обліку формування доходів операційної діяльності ТОВ «СИВАРТ», встановлено, що бухгалтерський облік операцій з визнання доходів за будівельними контрактами та відображення їх в обліку не зовсім відповідає загальноприйнятим нормативно-методологічним підходам, не застосовуються основні регламенти галузевого стандарту НП(С)БО 18 «Будівельні контракти». На підприємстві відсутній Наказ про облікову політику, в якому мали б бути зазначені основні вимоги зодо порядку визнання та оцінки доходів від виконання будівельно-монтажних робіт. Систематизація на рахунках обліку та в облікових реєстрах отриманих доходів здійснюється відповідно до загальної схеми із застосуванням субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт (послуг). Відображення в обліку доходів здійснюється на підставі відповідних первинних документів, як підтверджують факт виконання будівельно-монтажних робіт, а саме: Договір підряду, Договірна ціна на будівництво об'єкту, Акт приймання-виконання будівельних робіт.

7. За результатами проведеного аналізу динаміки операційних доходів встановлено, що на протязі аналізованого періоду состерігається тенденція зростання динаміки чистого доходу від реалізації будівельно-монтажних робіт що свідчить про потенційні можливості підприємства забезпечити стійкий розвиток у перспективі. Разом з цим, проведений статистичний аналіз темпів росту та темпів приросту чистого доходу від реалізації за базисним та ланцюговим методом віддзеркалює зниження даних показників у 2020 році порівняно із 2019 роком, що зумовлено загальною економічною ситуацією у країні. Такі зміни призвели до зниження отриманого прибутку підприємства ТОВ «СИВАРТ», у 2020 році сума отриманого прибутку становила 23,7 тис. грн, порівняно із 69,3 тис. грн. у 2017 році. Погіршення економічного розвитку ТОВ «СИВАРТ» підтверджено проведеними розрахунками рівня загрози банкрутства на основі застосування моделі Альтмана, а саме, у 2020 році становище підприємства ТОВ «СИВАРТ» значно погіршилось, про що свідчать усі показники, які увійшли в модель Альтмана, підприємство знаходиться у зоні невизначеності і ймовірність банкрутства дуже висока.

8. В роботі окреслено основні завдання та етапи проведення контролю формування операційних доходів. На досліджуваному підприємстві ТОВ «СИВАРТ» немає як такої системи внутрішнього контролю, перед складанням річної фінансової звітності як метод внутрішнього контролю застосовують

інвентаризацію, проведення якої відбувається на підставі наказу керівництва. Перевіркою встановлено, що на підприємстві ТОВ «СИВАРТ» отримані доходи від виконання будівельно-монтажних робіт є складовою при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток, нараховуються з моменту їх виникнення згідно з нормами П(С)БО та Податкового Кодексу України, незалежно від дати надходження або сплати коштів, дані, які зазначені в облікових регістрах співпадають із показниками фінансової та податкової звітності.

9.3 метою отримання інформації щодо доходів від виконання робіт з будівництва трудоводів, інших будівельно-монтажних робіт пропонуємо ввести облік розподілу на аналітичні рахунки, якими можуть бути: доходи у розрізі відповідальних осіб (бригад, ланок); доходи у розрізі замовників. Аналітичну деталізацію інформації щодо доходів від виконання будівельних контрактів для визначення фінансових результатів на підприємствах будівельної галузі пропонується здійснювати за такими критеріями: об'єкти аналітики (підприємство в цілому, окремі будівельні контракти); часова періодизація (за певний період, на поточний час). Також доречно створити центри відповідальності в межах видів доходів згідно запропонованої системи аналітичного обліку. Для забезпечення високої результативності системи управління доходами необхідно сформулювати певні вимоги до якості інформаційних потоків, які утворюють систему бюджетів підприємства. Також для підприємства ТОВ «СИВАРТ» рекомендовано розробити облікову політику, у якій слід зазначити усі методичні принципи щодо порядку визнання та оцінки доходів за будівельними контрактами

Проведене дослідження економічного розвитку підприємства ТОВ «СИВАРТ» свідчить, що найбільш пріоритетним фактором забезпечення стабільності його функціонування є зростання обсягів виконаних будівельно-монтажних робіт за умови налагодження договірних відносин із замовниками, що забезпечить отримання доходу від реалізації та відповідно й зростання прибутковості при оптимізації витрат на виконання цих робіт.